

KIELIAN I WSPÓLNICY
KANCELARIA PRAWNA

ODPOWIEDZIALNOŚĆ PODMIOTÓW ZBIOROWYCH ZA CZYNY ZABRONIONE POD GROŻBĄ KARY

NOWE REGULACJE 2019

NOWA USTAWA

W dniu 11 stycznia 2019 r. do Sejmu wpłynął projekt całkowicie nowej ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary.

Zakończenie procesu legislacyjnego jest planowane w pierwszym półroczu 2019 r. Jest więc wysoce prawdopodobne, że nowe przepisy wejdą w życie jeszcze w tym roku (projekt ustawy przewiduje 6-miesięczne *vacatio legis*).

Dotychczasowy przebieg konsultacji legislacyjnych pokazuje, że ostateczne brzmienie nowej ustawy może zostać uchwalone w kształcie bardzo zbliżonym do obecnego, przyjętego przez Radę Ministrów projektu regulacji. Jednoznacznie sygnalizowaną intencją projektodawcy jest przy tym uczynienie z nowej ustawy, w przeciwieństwie do jej poprzedniczki, aktu prawnego o szerokim zastosowaniu praktycznym przez organy prokuratorskie i sądy.

Mając na względzie możliwy bardzo poważny i bezprecedensowy w polskim systemie prawnym wpływ nowych przepisów represyjnych na ryzyko prowadzenia działalności gospodarczej, w tym stabilność prowadzonej działalności oraz bezpieczeństwo aktywów wykorzystywanych na jej potrzeby, Kancelaria, we współpracy z **prof. dr hab. Szymonem Pawelcem**, kierownikiem Zakładu Międzynarodowego Postępowania Karnego w Instytucie Prawa Karnego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, adwokatem, powołała interdyscyplinarny zespół, którego celem będzie monitorowanie procesu legislacyjnego i analiza wpływu projektowanych zmian na prawa i obowiązki przedsiębiorców.

ISTOTA ZMIAN

Projektowana ustawa ma zastąpić aktualnie obowiązującą ustawę z dnia 28 października 2002 r., regulującą zasady odpowiedzialności podmiotów zbiorowych (m.in. spółek handlowych) za przestępstwa i przestępstwa skarbowe popełnione przez powiązane z nimi osoby fizyczne.

Uderzająca będzie skala wprowadzanych zmian – przesłanki odpowiedzialności podmiotów zbiorowych mają zostać znacznie rozszerzone a potencjalne sankcje drastycznie zaostrzone. W uzasadnieniu do projektu ustawy wskazano na konieczność „zapewnienia, by osoby prawne podlegały skutecznym i odstrasżającym sankcjom”.

Poniżej prezentujemy najważniejsze zmiany i instytucje nieznane dotychczasowej ustawie.

ZASADY ODPOWIEDZIALNOŚCI

1. Upřednie skazanie sprawcy przestępstwa nie będzie już warunkiem odpowiedzialności podmiotu zbiorowego – podmiot ten może odpowiadać równolegle do odpowiedzialności karnej osoby fizycznej, niezależnie od niej, a w niektórych wypadkach nawet przy braku jakiegokolwiek sprawy karnej przeciwko określonej osobie.

2. Rozbudowany zostanie katalog osób, za przestępstwa których podmiot zbiorowy może ponosić odpowiedzialność. W szczególnych przypadkach będą to nawet pracownicy podwykonawców danej spółki.
3. Odpowiedzialność podmiotów zbiorowych nie będzie w każdym przypadku zależna od potencjalnej możliwości uzyskania korzyści majątkowych przez ten podmiot. Oznacza to, że nawet w przypadku braku jakiegokolwiek wzbogacenia się przez spółkę w wyniku czynu zabronionego mogą dotknąć ją sankcje przewidziane w ustawie.
4. W projektowanej regulacji zrezygnowano z zamkniętego katalogu przestępstw, za które odpowiedzialność może ponieść podmiot zbiorowy – odpowiedzialność represyjna będzie możliwa do zastosowania w zasadzie na tle każdego przestępstwa oraz przestępstwa skarbowe (z wyłączeniem prywatnoskargowych).
5. Nowe przepisy kreują szereg reguł umożliwiających przejście odpowiedzialności podmiotów zbiorowych w przypadku ich połączeń, podziałów i przekształceń.
6. Wprowadzona zostaje instytucja sygnalisty – na podmioty zbiorowe zostanie nałożony obowiązek szczegółowego wyjaśniania zgłaszanych przez osoby fizyczne nieprawidłowości, które mogłyby prowadzić do popełnienia przestępstwa. Nadto osoby te uzyskają szczególną ochronę przed zwolnieniem, a zignorowanie takiego zgłoszenia – jeżeli do przestępstwa by doszło – może spowodować nałożenie na podmiot zbiorowy kar nawet w podwójnej wysokości.
7. Ustawa znajdzie zastosowanie także wobec podmiotów zagranicznych, m.in. jeżeli czyn został popełniony lub jego skutki wystąpią na terytorium Polski, albo też jeżeli był skierowany przeciwko obywatelowi polskiemu lub polskiej osobie prawnej.

POSTĘPOWANIE

1. Nowa ustawa przewiduje szczególne zasady postępowania w sprawie odpowiedzialności podmiotów zbiorowych, częściowo odmienne od zasad ogólnych przewidzianych w Kodeksie postępowania karnego, w każdym jednak wypadku bezprecedensowo wprowadzające rozwiązania o charakterze doraźnym, które mogą w praktyce sparaliżować działalność przedsiębiorstwa w ramach nadzoru właścicielskiego.
2. Celem zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania wobec podmiotu zbiorowego może zostać ustanowiony zarząd przymusowy. Nadto, na etapie postępowania przygotowawczego stosować będzie można przeciwko przedsiębiorstwu środki zapobiegawcze, w tym m.in. zakaz prowadzenia określonej działalności, zakaz przekształceń, zakaz ubiegania się o zamówienia publiczne czy zakaz obciążania własnego majątku.

KARY

1. Znacznie rozszerzony zostanie katalog kar i środków orzekanych wobec podmiotów zbiorowych.
2. Najsurowszą z nowych, nieznaną dotąd ustawie, kar będzie rozwiązanie podmiotu zbiorowego.
3. Możliwa wysokość orzekanych kar pieniężnych wzrośnie z dotychczasowych 5 mln zł do 30 mln zł, a w szczególnych wypadkach nawet 60 mln zł. Środki takie jak zakaz prowadzenia określonej działalności gospodarczej lub zakaz reklamy wytwarzanych wyrobów mogą zostać orzeczone na okres do 10 lat.
4. Sąd może orzec przepadek składników lub praw majątkowych podmiotu zbiorowego uzyskanych – chociażby pośrednio – w następstwie przestępstwa, nawet jeżeli podmiot ten nie ponosi odpowiedzialności za ten czyn na zasadach ogólnych określonych w ustawie.

DZIAŁANIA ZAPOBIEGAWCZE

Przesłanką ograniczającą, a w niektórych przypadkach wyłączającą odpowiedzialność podmiotów zbiorowych jest zachowanie przez nie „należytej staranności” w organizacji i nadzorze nad działalnością takiego podmiotu.

Ustawa nie zawiera definicji powyższego pojęcia. Wskazuje natomiast przesłanki, które pozwalają na przyjęcie założenia, że należyta staranność została zachowana. Należą do nich na przykład przygotowanie i wdrożenie aktów wewnątrz korporacyjnych (np. regulaminów) określających:

1. procedury zapewniające zgodność działalności podmiotu z prawem i ocenę ryzyka popełnienia czynów zabronionych,
2. procedury reagowania na wypadek zgłoszenia nieprawidłowości przez osoby związane z podmiotem zbiorowym oraz ochrony tych osób przed potencjalnym niesprawiedliwym traktowaniem,
3. zasady postępowania na wypadek zagrożenia popełnienia czynu zabronionego lub skutku niezachowania reguł ostrożności,
4. zakres odpowiedzialności organów podmiotu zbiorowego, jego komórek organizacyjnych, pracowników lub osób uprawnionych do działania w jego imieniu lub interesie,
5. osobę lub komórkę organizacyjną nadzorującą przestrzeganie przepisów i zasad regulujących działalność podmiotu, występującą także w razie potrzeby jako przedstawiciel w postępowaniu regulowanym w nowej ustawie,

6. bieżący nadzór nad przestrzeganiem w/w zasad i procedur, także poprzez działania audytowe.

Zespół Kancelarii wraz z ekspertami pozostaje do Państwa dyspozycji w przypadku wątpliwości lub pytań dotyczących nowej ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary, w tym działań mających na celu zminimalizowanie ryzyka wystąpienia sankcji nią przewidzianych.

KIELIAN I WSPÓLNICY
KANCELARIA PRAWNA

KONTAKT

Sergiusz Kielian

T +48 22 125 50 16

M +48 608 422 458

E-mail: s.kielian@klegal.pl

KANCELARIA PRAWNA

KIELIAN I WSPÓLNICY SP. J.

ul. Grzybowska 2/43 (III p.)

00-131 Warszawa

T +48 22 125 50 16

www.klegal.pl